

**UNIVERSITAT POMPEU FABRA
FACULTAT DE DRET
SECCIÓ DE GRAU EN DRET**

**Proposta de creació
de l'activitat docent solidària**

**“CLÍNICA JURÍDICA DE LA
UNIVERSITAT POMPEU FABRA”**

**que farà possible la preparació i redacció de determinats
Treballs Fi de Grau en Dret en el marc de la participació en una
experiència real de defensa jurídica gratuïta de persones
o col·lectius vulnerables
amb la finalitat de promoure la defensa
dels drets humans i la justícia social**

Proposta presentada per la Degana de la Facultat de Dret per a ser aprovada, si s'escau, a la reunió de la Secció del Grau en Dret de la Facultat de Dret en data 30 de novembre de 2018.

PREÀMBUL

Les clíniques jurídiques són un model d'aprenentatge d'origen anglosaxó que en els darrers anys s'està implantant amb èxit en moltes universitats del continent europeu. N'hi ha 26 en funcionament en tot l'Estat espanyol, que representen el 31,70% de les Facultats de Dret. Consisteix, en essència, en posar la recerca acadèmica d'alt nivell, pròpia de centres universitaris, al servei de la defensa *pro bono* dels drets humans i la justícia social. Aquesta transferència de coneixement es pot vehicular en diversos models i cadascuna de les universitats del nostre entorn que s'han interessat per aquest tipus de programes ha escollit la via més ajustada a les seves pròpies circumstàncies.

El model UPF vincula el model d'aprenentatge de la clínica jurídica a l'elaboració del Treball Final de Grau (TFG). No es pretén que l'activitat de la clínica substitueixi el treball, sinó que es vol que el treball – dirigit i presentat de conformitat amb la normativa general aprovada per la Universitat - s'elabori prenent com a base el tema i l'activitat desenvolupada en el marc d'una activitat clínica. Per tant la Clínica és un mecanisme d'innovació docent que es crea com a context per a determinats Treballs Fi de Grau.

L'aprenentatge es basa en la creació d'equips de treball formats per un/a professor/a i un nombre molt reduït d'estudiants (entre tres i cinc) que observen i interactuen amb un/a advocat/da extern i independent que defensa *pro bono* un assumpte d'interès social. La idea és que cadascun d'aquests equips pugui tenir una relació regular, directa i immediata amb la persona o entitat afectada per un problema jurídic, de manera que els/les alumnes visquin l'experiència d'observar en primera línia una defensa jurídica exercida per un/a advocat/da que lluita en el món real de forma altruista per fer cada cop més efectius en la nostra societat els valors que constitueixen el pilar de la convivència cívica i social. El Treball Final de Grau s'elaborarà a partir de l'experiència viscuda i inclourà, en qualsevol cas, una anàlisi profunda del problema jurídic en qüestió.

La Clínica de la Universitat Pompeu Fabra no només busca donar a l'estudiant una vivència directa del que és la defensa jurídica sinó que vol poder contribuir des de la Universitat, de manera rellevant, a la promoció dels drets humans i de la justícia social. En especial es pretén promoure la defensa per part d'advocats *pro bono* d'assumptes clau que puguin menar a canvis jurisprudencials de transcendència general o a reformes legislatives que millorin de manera substancial els drets de les persones i col·lectius més vulnerables o desafavorits. També es vol que el professorat de la UPF tingui una via per posar els seus coneixements al servei de persones necessitades. La Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra es concep com un esperó per a modernitzar el dret i un motor per al canvi social.

Un dels elements essencials que s'ha pres en consideració a l'hora de configurar la Clínica Jurídica a la UPF és la necessitat de respectar el paper dels Col·legis de l'Advocacia en el nostre sistema jurídic. En altres països on la justícia gratuïta presenta moltes més limitacions, les clíniques jurídiques universitàries serveixen per cobrir les mancances del sistema. Aquí, però, els diversos Col·legis de l'Advocacia catalans disposen de potents serveis de Torn d'Ofici i/o d'orientació jurídica i, per tant, les clíniques s'han de concebre com una iniciativa complementària i no substitutiva dels serveis col·legials.

Un segon element clau del model UPF consistirà en el contacte personal entre els/les estudiants i les persones i entitats afectades per un problema jurídic. Es vol que l'assumpte

no sigui per als/a les alumnes només un problema tècnic plantejat sobre paper sinó que s'involucrin en el que és una vivència transcendent d'un ésser humà que per a ell té una gran càrrega emocional. És cabdal que l'estudiant pugui experimentar que els problemes jurídics tenen sempre darrere persones reals que els viuen de manera intensa i que l'assessor ha de disposar de recursos per a compartir aquestes experiències amb empatia i alhora amb professionalitat.

CAPÍTOL I

DENOMINACIÓ, NATURALES A, MARC COMPETENCIAL I OBJECTIUS

Article 1. Denominació i naturalesa.

Es crea amb la denominació “Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra” (en endavant, “la Clínica”) una activitat docent solidària consistent en què alguns/es estudiants del Grau en Dret que elaboren el Treball Fi de Grau en Dret puguin fer-ho en el marc d’una col·laboració amb un/a advocat/da extern que estigui assessorant o defensant gratuïtament casos reals de col·lectius vulnerables o persones necessitades en què es promoguin els drets humans i la justícia social.

Les tasques d’aquesta activitat docent solidària desenvoluparan sempre sota la tutela acadèmica d’un/a professor/a de la Universitat.

Aquesta modalitat de Treball Fi de Grau també serà aplicable al Treball Fi de Grau de Dret en el marc dels dobles graus formats per Dret i una altra disciplina (actualment Dret i Criminologia i Dret i Economia/Administració i Direcció d’Empreses) i dels estudis consecutius amb Dret (actualment Dret i Ciències Polítiques i de l’Administració i Dret i Relacions Laborals).

La Clínica no és un ens amb personalitat jurídica pròpia ni tampoc és un servei acadèmic sinó que es configura com una activitat d’innovació docent solidària vinculada al Treball Fi de Grau del Grau en Dret. Això no obstant, l’activitat de la Clínica podrà tenir una pàgina web pròpia, dins el domini de la Universitat Pompeu Fabra, per a fer visible la iniciativa.

Article 2. Marc competencial

1. Correspon a la Secció del Grau en Dret l’aprovació de la present iniciativa d’activitat docent en aplicació de l’art. 14.2 a) del Reglament de la Facultat de Dret de la Universitat Pompeu Fabra. L’acord d’aprovació tindrà vigència indefinida en el temps.

2. En el desenvolupament de l’activitat docent solidària caldrà complir estrictament la normativa en matèria de Treballs Fi de Grau aplicable al Grau en Dret. La present resolució en cap cas es podrà interpretar com una exempció de cap requisit legal o reglamentari.

Article 3. Objectius.

L’activitat docent solidària “Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra” té els següents objectius concurrents i complementaris:

a) En relació amb els/les estudiants: apropar els/les juristes en formació a la realitat de la praxi jurídica real, fomentant una aproximació jurídica amb sensibilitat social als problemes plantejats i facilitant un contacte directe amb els/les usuaris/àries de la justícia i els/les professionals del dret.

b) En relació amb els col·lectius vulnerables: posar a disposició de les persones més necessitades el coneixement jurídic resultant de la recerca universitària promoguda a la

Universitat Pompeu Fabra, promovent l'obertura de nous horitzons jurisprudencials que millorin la defensa dels drets humans i de la justícia social.

c) En relació amb els/les advocats/des que col·laborin amb el projecte: fomentar la transferència de coneixements i experiència entre la recerca acadèmica i la praxi jurídica.

Article 4. Gratuïtat.

1. Totes les activitats de l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" seran sempre gratuïtes per a les persones afectades pels assumptes que s'hi tractin.

CAPÍTOL II DIRECCIÓ DE LES ACTIVITATS

Article 5. Direcció de les activitats

Les activitats de l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" s'exerciran sota l'autoritat del Degà / de la Degana, que podrà encarregar la coordinació i supervisió de les activitats a un/a director/a.

Article 6. El/la Director/a

1. Correspondrà al Degà/Degana de la Facultat de Dret nomenar i cessar el/la Director/a de l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" a l'empara del previst a l'art. 23.2 del Reglament de la Facultat de Dret. el/la Director/a de l'activitat d'aprenentatge solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" podrà emprar el títol de "Director de la Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra".

2. El/la Director/a de la "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" haurà de ser un/a doctor/a en dret que sigui professor/a permanent del Departament de Dret. La condició de Director/a no tindrà per ella mateixa la consideració de càrrec acadèmic de la Facultat i, per tant, donarà dret a percebre cap remuneració específica per aquesta tasca. Això no obstant el/la Director/a de la "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" podrà percebre les remuneracions que li pertorquin per la seva condició de professor a la Universitat Pompeu Fabra i per l'exercici simultani d'algun càrrec acadèmic (Vicedegà, Coordinador, etc.). L'òrgan competent podrà acordar atribuir HDDs al Director/a la Directora de la Clínica per la seva dedicació, en la mesura en què ho permeti la normativa aplicable.

3. El/la Director/a de l'activitat d'aprenentatge solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" exercirà les següents competències:

- a) Dirigir i supervisar les activitats, coordinant els directors dels Treballs Final de Grau que s'elaborin en el marc de la Clínica.
- b) Formular al Degà / a la Degana les propostes relatives a la subscripció de convenis i a la selecció de professorat.
- c) Exercir la resta de competències que se li atribueixen en la present normativa.
- d) Prendre totes les decisions relatives a la Clínica que no estiguin reservades a altres òrgans.

Article 7. La Comissió Acadèmica de la Clínica Jurídica.

1. La Comissió Acadèmica de la Clínica Jurídica està composta pel Degà / per la Degana, amb funcions de presidència, pel Director / per la Directora de la Clínica, amb funció de secretaria, i per tres professors/es doctors/es del Departament de Dret designats/des pel Degà / per la Degana, qui en podrà decidir també el cessament. La condició de membre de la Comissió Acadèmica no constituirà per ella mateixa un càrrec acadèmic ni donarà dret a cap mena de remuneració.

2. La Comissió Acadèmica vetllarà per la qualitat acadèmica i professional de la Clínica. El Director/a podrà demanar a la Comissió Acadèmica que informi qualsevol extrem que consideri rellevant pel bon funcionament de la Clínica. El/la Director/a també podrà delegar en la Comissió Acadèmica la presa de qualsevol decisió relativa a la Clínica.

3. La Comissió Acadèmica serà convocada pel/per la Director/a i es reunirà al menys un cop l'any. La Comissió quedarà vàlidament constituïda si hi ha presents, al menys, el/la president/a, el/la secretari/secretària i la meitat dels seus membres.

CAPÍTOL III PROCEDIMENTS DE SELECCIÓ D'ASSUMPTES, PROFESSORAT, PROFESSIONALS I ESTUDIANTS.

Article 8. Activitats preparatòries. Procediment de triatge d'assumptes.

1. El/la Director/a es posarà en contacte amb Administracions Públiques, ONGs, Col·legis professionals, associacions de veïns, col·lectius socials, etc. per rebre propostes de casos que puguin tenir interès social i acadèmic. També s'obrirà una bústia a la web per a rebre peticions directament a la Facultat de Dret.

Les persones voluntàries que estiguin, com a mínim, en els tercer curs del Grau en Dret participaran en els processos de preparació dels dossiers amb la informació sobre els casos. El professorat voluntari els estudiarà i proposarà la seva admissió com a “assumptes d'especial interès” a la Clínica. Correspondrà al Director/ a la Directora de la Clínica la selecció dels “assumptes d'especial interès social i acadèmic”.

2. En el marc d'aquest procés de selecció el/la Director/a i el professorat voluntari podran donar la seva opinió motivada sobre els problemes que s'hagin adreçat a la Clínica, fins i tot en el cas que no s'acabés acordant la seva vinculació al programa. També es podrà remetre a les persones afectades al Servei d'Orientació Jurídica del Col·legi de l'Advocacia que correspongui.

Article 9. Declaració d'un cas com “assumpte d'especial interès social i acadèmic”.

1. Quan el Director / la Directora de la Clínica detecti algun cas que tingui gran interès social i acadèmic el declararà “assumpte d'especial interès social i acadèmic”.

2. Es considerarà que concorre interès social i acadèmic quan es compleixin els següents requisits:

a) Interès social. Tenen interès social aquells casos que afecten persones o col·lectius especialment necessitats o vulnerables i amb més difícil accés al coneixement jurídic o a la defensa. En especial s'escolliran casos en què es plantegin qüestions que van més enllà dels interessos particulars de les parts implicades i que, per tant, puguin tenir repercussió general.

b) Interès acadèmic. Es considerarà que tenen interès acadèmic aquells casos que plantegen qüestions que tinguin un tractament controvertit, inadequat, incomplet o deficitari a la normativa o a la jurisprudència, o bé que presentin un buit o una llacuna jurídics.

Article 10. L'elecció de l'advocat/da.

1. Un cop s'hagi declarat que un cas és un "assumpte d'especial interès social i acadèmic", el/la Director/a buscarà un advocat/da en exercici que reuneixi els següents requisits:

a) tingui un programa *pro bono* o participi en un despatx col·lectiu que en tingui. També podrà ser un professional que treballi al servei d'un ens públic que defensi persones o col·lectius vulnerables o d'una ONG o bé un/a advocat/da del torn d'ofici, si s'ha reconegut a la persona afectada el benefici de justícia gratuïta.

b) estigui inscrit/a (o accepti inscriure's) com a persona voluntària a la Clínica (art. 14) i/o participi en una institució que estigui adherida a la Clínica

c) estigui disposat/da a portar a títol personal i sota la seva pròpia responsabilitat la defensa de l'assumpte, tot compartint la vivència professional amb l'equip de treball format per professorat i estudiants de la Universitat Pompeu Fabra. En cas que l'advocat/da formi part d'un despatx col·lectiu, caldrà que els òrgans d'administració de l'entitat hi donin el vist-i-plau.

d) tingui acreditat un nivell de coneixements i experiència especialment adients per a l'assessorament i defensa del cas en qüestió.

2. Es podrà escollir un/a professional que no sigui advocat/da, si no fos preceptiva la intervenció d'advocat/da en el cas en qüestió, segons la normativa aplicable. En aquest cas, totes les referències d'aquest text articulat a l'advocat/da s'entendran referides a aquest altre professional.

3. Si l'advocat/da accepta fer-se càrrec de l'assumpte, el/la Director/a de la Clínica el/la posarà en contacte amb la persona o entitat afectada per l'assumpte perquè es reuneixin al despatx professional de l'advocat/da (o al Col·legi d'Advocats) i acordin, si així ho volen, que l'advocat/da n'assumeixi la defensa *pro bono* (és a dir gratuïtament).

4. La Universitat Pompeu Fabra farà saber per escrit a la persona afectada i a l'advocat/da que ni aquesta entitat ni el/la Director/a assumirà cap responsabilitat pel fet d'haver presentat l'advocat/da *pro bono*. La persona afectada per l'assumpte haurà de ser informada i consentir per escrit que l'advocat/da actuaran a títol individual i sota la seva responsabilitat personal en les tasques d'assessorament i/o defensa, de manera que ni la Universitat Pompeu Fabra ni el/la Director/a assumirà cap mena de responsabilitat en cas de mala praxi, ni tan sols en el cas que l'advocat/da sigui professor de la pròpia Universitat Pompeu Fabra.

5. Un cop assolit l'acord entre l'advocat/da i la persona o entitat afectada, el/la Director/a crearà un grup de treball en els termes de l'article següent.

6. El/la Director/a podrà acceptar la incorporació simultània a l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" d'un assumpte d'especial interès social i acadèmic i d'un/a advocat/da que hi tingui un vincle previ amb el cas.

Article 11. Grup de treball

1. Cada grup de treball estarà format per les següents persones:

- a) Professor/a que serà el director dels Treballs Fi de Grau del Grau en Dret.
- b) Entre tres i cinc estudiants que estiguin elaborant el seu Treball Final de Grau (TFG) en el Grau en Dret.

L'advocat/da no formarà part de l'equip de treball, tot i que es comprometrà a dur a terme les tasques d'assessorament i de defensa de manera que el professorat i els estudiants puguin observar-ne el procés, estudiar-lo i col·laborar-hi.

2. Els membres del grup de treball i l'advocat/da podran compartir un espai de treball col·laboratiu a la intranet en què tindran disponible la documentació actualitzada relativa a l'assumpte.

3. La persona o entitat afectada per l'assumpte de què es tracti tampoc formarà part de l'equip de treball però participarà en les sessions en què, a criteri del professorat, la seva presència sigui rellevant. Caldrà que com a mínim hi hagi una sessió en que els estudiants i el professor coneguin la persona o entitat afectada.

Article 12. Procediment de selecció del professorat director dels Treballs Fi de Grau adscrits a l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra".

El Degà/la Degana, a proposta del Director / de la Directora de la Clínica, escollirà els docents que han de dirigir els treballs vinculats a l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra". El/la Director/a de la Clínica podrà suggerir persones que consideri especialment adients, atenent al camp d'especialització, experiència acadèmica i/o professional, valoracions dels estudiants i voluntat de compromís social.

Article 13. Procediment de selecció d'estudiants

1. El procediment de selecció d'estudiants serà el següent:

- a) El/la Director/a de l'activitat d'aprenentatge solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" obrirà una convocatòria d'inscripció durant 15 dies a la qual es donarà la màxima publicitat i difusió. Es podran inscriure els/les estudiants que estiguin matriculats o s'hagin de matricular durant el curs al Treball Fi de Grau del Grau en Dret. La inscripció haurà d'anar acompanyada d'una carta de motivació escrita per la persona que demani l'admissió.

- b) Les persones inscrites al programa seran admeses en funció de la nota mitjana del seu currículum universitari. El/la Director/a podrà decidir en el moment de fer-se la convocatòria que el criteri del currículum es substitueixi per la realització d'una prova d'accés.
- c) Correspondrà al Degà / a la Degana adoptar la resolució definitiva sobre l'admissió al programa.

CAPÍTOL IV

VOLUNTARIAT. PERSONES I ENTITATS

ADHERIDES O BENEFACTORES

Article 14. Voluntariat

1. Podrà col·laborar com a voluntari/ària de l'activitat docent solidària qualsevol persona major d'edat que es vulgui comprometre amb la Clínica i acrediti estar en condicions d'aportar una contribució personal rellevant. La col·laboració de les persones voluntàries es durà a terme sempre fora d'horari de treball i sense dret a remuneració.

2. Les persones voluntàries només podran participar en tasques de suport a la infraestructura de l'activitat docent solidària (redacció newsletters, difusió del programa, actualització de la web, etc.) i en el procés de triatge d'assumptes però no podran intervenir en la tasca docent de preparació i avaluació dels Treballs Fi de Grau, que correspon en exclusiva al professorat. L'emissió d'opinions motivades en el marc de la selecció d'assumptes correspondrà exclusivament a Llicenciats/des o Graduats/des en Dret. L'assessorament i/o defensa dels "assumptes d'especial interès social i acadèmic" anirà a càrrec d'advocats/des en exercici, sempre que ho exigeixi així la normativa aplicable.

3. Per adquirir la condició de persona voluntària caldrà sol·licitar-ho al/a la Director/a amb un escrit motivat en què es posi de manifest la contribució personal rellevant que es podria aportar. Un cop acceptada la sol·licitud es signarà el corresponent conveni de voluntariat que es tramitarà segons les regles generals. Es podrà privar a la persona voluntària de la seva condició si mostra en la seva conducta un capteniment contrari als valors de la iniciativa o si no aporta efectivament la contribució personal a què s'hagués compromès.

Article 15. Persones adherides i benefactores

1. Podran adherir-se a la iniciativa d'aprenentatge social "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" les persones físiques o jurídiques que estiguin interessades en participar, recolzar o promoure les activitats de la Clínica. Les persones o entitats adherides podran fer pública la seva condició. L'adhesió no comportarà cap obligació ni per a la Universitat ni per a la persona o entitat adherida. La condició de membre adherit la iniciativa d'aprenentatge solidari "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" serà gratuïta.

2. El Degà / la Degana podrà privar de la condició de persona o entitat adherida a les persones o entitats que hagin mostrat un capteniment incompatible amb els valors de la iniciativa d'aprenentatge solidari "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra".

3. La Facultat de Dret podrà rebre donatius o subvencions per a millorar el funcionament de la iniciativa d'aprenentatge solidari "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" seguint el procediment establert per al mecenatge a la Universitat Pompeu

Fabra. Les persones o entitats que hagin contribuït al suport econòmic de la iniciativa podran fer ús del títol de patrocinadors de la Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra. El Degà / la Degana podrà privar d'aquest dret a la persona o entitat patrocinadora que hagin mostrat un capteniment incompatible amb els valors de la iniciativa d'aprenentatge solidari "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra".

Article 16. Estudiants en pràctiques

Podran participar a les tasques de suport i promoció de l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" els/les estudiants que realitzin pràctiques (curriculars o extracurriculars) a la pròpia Universitat. En aquest cas, si fos preceptiu, s'abonarà la remuneració mínima establerta reglamentàriament.

CAPÍTOL IV DEURES DE LES PERSONES PARTICIPANTS

Article 17. Deure de col·laboració lleial i responsable. Deure de secret.

1. Totes les persones que participen a l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" – incloses les persones voluntàries – s'obliguen

- a) a complir els compromisos de dedicació assumits amb diligència i responsabilitat, de forma lleial amb els objectius i valors de la Clínica.
- b) a seguir les instruccions que rebin del/de la Director/a
- c) a guardar secret absolut de qualsevol informació a què hagin tingut accés en el curs de l'activitat. Aquest deure abasta el membres del grup de treball i els membres de la Comissió. Aquest deure de secret es respectarà en el Treball Final de Grau que elaborin els estudiants. Quedarà exclosa del deure de secret aquella informació que es pugui difondre per haver-ho consentit de forma expressa la persona directament afectada per l'assumpte tractat dins dels límits legalment admissibles.

CAPÍTOL V CONVENIS

Article 18. Col·laboració amb ONGs, Administracions Públiques i Col·legis professionals.

La Facultat de Dret, seguint el procediment establert, podrà signar convenis de col·laboració amb tot tipus de persones o entitats, públiques o privades, per al millor desenvolupament de les activitats de la Clínica, tant si són entitats adherides a la Clínica com si no. Aquests convenis es tramitaran de conformitat amb la normativa general de la Universitat Pompeu Fabra.

CAPÍTOL VI INICI D'ACTIVITATS

Article 19. Inici de les activitats de l'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra".

L'activitat docent solidària "Clínica Jurídica de la Universitat Pompeu Fabra" iniciarà les seves activitats el tercer trimestre curs 2018-19. En cas que hagués estat impossible completar les tasques preparatòries a temps per a iniciar les activitats de la Clínica el curs 2018-19 el Degà o la Degana de la Facultat de Dret podrà posposar motivadament la data fins al curs 2019-20.